

Dk - DIALOG

Cena 20,- Kč

Pro členy Demokratického klubu zdarma

ÚVODNÍ SLOVO

VÝZVA PRO EVROPU

v podání hlavního patrona kandidátek a kandidátů Evropy středu, tato rozhodující triáda mnou mírně učesána pro dobré porozumění textu v češtině

Je tu riziko vymazání Evropy, Evropa není nesmrtelná. Obranou proti tomu může být jen nová éra evropské hrdosti. Přijměme svou historii a náš model. Postupujme vpřed na světové scéně přes schopnost zrychlení v těchto třech osách:

1. Budování silné Evropy. Evropa musí vědět, jak bránit to, co je jí drahé, se svými spojenci a v případě potřeby sama. Právě díky této důvěryhodné obraně budeme schopni budovat bezpečnostní záruky v celé Evropě.

- * vytvoření síly rychlé reakce,
- * zřízení Evropské rady pro obranu,
- * vytvoření obranného průmyslu s evropskou preferencí dodavatelských řetězců,
- * provádění pevnější návratové politiky jako součásti migrační politiky a boje proti zločineckým sítím.

2. Budování prosperity Evropy především rozvojem a prohlubováním jejího jednotného vnitřního trhu („Single Market“). Energetika, telekomunikace a finanční služby - ústřední hybatelé Single Market v přicházejících letech (viz také zpráva Enrico Letty)

- * výroba více elektrické energie novými technologiemi s obnovou Evropy atomu
- volný pohyb energie jako nová svoboda naší Unie,

- * výrazné zjednodušení Single Market díky nové průmyslové politice (s důrazem na strategická odvětví, jakými jsou zejména: využití vodíku při skladování energie, poznávání vesmíru, biotechnologií, umělé inteligence apod.) a jejímu směřování k emisní neutralitě,
- * využití tří již osvědčených pák „soft power“ na mezinárodním poli: norem, obchodu a investic pro zdvojnásobení finanční akční kapacity EU, díky úsporám získaným vyšší efektivitou využívání přírodních zdrojů a vnějším i vnitřním soukromým investicím.

3. Budování humanistické Evropy. Hájení demokratických hodnot a kulturního dědictví Evropy vyžaduje naši zvýšenou ostražitost vůči útokům na právní stát, vlastní srozumitelnou reakci na obavy občanů stejně jako aktivní prosazování rovnosti a ochrany přírody.

- * začlenění umělého přerušení těhotenství do Listiny základních práv EU,
- * nový „Evropský pakt solidarity“,
- * digitální regulace, ochrana dětí, evropský rozměr Culture Pass, Arte jako evropská platforma,
- * propagace Evropy univerzit (zdvojnásobení univerzitních aliancí, Erasmus učení, Evropa vlaků, aliance knihoven a muzeí).

Ivo Kaplán, duben 2024

I. CITÁT TOHOTO ČÍSLA

Evropská unie by se měla chovat jako jednotný celek s významnou úlohou na světovém jevišti.

13. května Forum 2000 Foundation a DEMAS, společenství českých NGO, organizovaly veřejnou debatu s kandidáty do Evropského parlamentu, která se soustředila na úlohu Evropské unie ve světě.

II. PŘÍSPĚVKY

LIBERÁLNÍ, NEBO NELIBERÁLNÍ DEMOKRACIE?

Můžeme se setkat s názorem, že slovní spojení „liberální demokracie“ a „neliberální demokracie“ jsou nesmyslná, protože demokracie buď je, nebo není, a není třeba k tomuto pojmu přidávat žádné přívlastky. Tento názor zastával např. zesnulý bývalý předseda Dk Zdeněk Pavlík. Avšak vzhledem k tomu, že se oba pojmy již dostatečně vžily a jsou často používány, pokusme se nad nimi zamyslet podrobněji.

Ze strany české krajní pravice (např. SPD, Trikolora) i krajní levice (KSČM) se často ozývá kritika liberální demokracie a naopak je vyzdvihována neliberální demokracie podle maďarského vzoru tak, jak ji praktikuje Viktor Orbán. Podle

nich je dokonce neliberální demokracie lepší, vhodnější a perspektivnější než demokracie liberální.

Po dobu téměř století vznikalo na Západě to, co můžeme nazývat liberální demokracií, kterou charakterizují nejen svobodné a férové volby, ale také vláda práva, oddělení mocí a ochrana základních svobod jako svoboda projevu, shromažďování, náboženství a soukromého vlastnictví, tedy v podstatě to, co můžeme nazvat ústavním liberalismem.

Lze říci, že liberální demokracie je dnes široce a dokonce celosvětově přijímána. Podle učebnice politologie Andrewa Heywooda z roku 2007 v rámci obecně definované kategorie existují různé tendence, které spolu navzájem soutěží, ale některé hlavní rysy jsou zřejmé:

- Liberální demokracie je primárně demokracií nepřímou a zastupitelskou v tom smyslu, že politická funkce se získává v důsledku v pravidelně konaných volbách, prováděných na bázi formální politické rovnosti. Není tedy založena primárně na častých lidových hlasováních ke všemu možnému, jak přímou demokracií v ČR prosazuje Okamurova SPD. To samozřejmě nevylučuje referenda na obecní úrovni a výjimečně i na celostátní úrovni, jako bylo např. referendum o vstupu do EU.
- Liberální demokracie je založena na konkurenci a voličském výběru. Toho se dosahuje politickým pluralismem, tolerováním široké škály konkurujících si názorů a existencí soupeřících sociálních filosofii, politických hnutí a politických stran. V tomto smyslu je v podstatě synonymem pro parlamentní demokracii západního (západoevropského, severoamerického nebo australského) typu.
- V liberální demokracii je stát jasně odlišen od občanské společnosti. Toto odlišení se udržuje existencí autonomních skupin a zájmů a tržní neboli kapitalistickou organizací ekonomického života. Je příznačné, že bývalý prezident Václav Klaus, který má v současnosti blízko k národovecké krajní pravici, na jedné straně pomáhal zavést v zemi tržní ekonomiku a kapitalismus prostřednictvím systematické transformace a ekonomického liberalismu, ale na druhé straně byl a je značně kritický k občanské společnosti jako takové.

Existuje rozsáhlá diskuse o tom, jak liberálně demokratické systémy fungují v praxi. Pluralisté vychvalují svou schopnost zaručit responsivitu a odpovědnost vůči veřejnosti. Elitisté upozorňují, že politická moc má sklon soustředit se v rukou privilegované menšiny. Korporatisté vyzvedávají zapojení skupin do vládnutí. Nová pravice se zaměřuje na nebezpečí „nadměrné zátěže“, vyvolávané demokracií. Marxisté obracejí pozornost na napětí mezi demokracií a kapitalismem.

Liberální demokracie neznamená, že u moci musí nebo měly by být pouze nebo především liberálně demokratické strany. Nehledě na to, že ne všechny politické strany, které se nazývají liberálně demokratickými, takovými ve skutečnosti jsou. Např. Liberálně demokratická strana Vladimíra Žirinovského (zemřel v roce 2022) v Rusku není ve skutečnosti ani liberální ani demokratická, nýbrž je nacionalistická a krajně pravicová a podporuje autoritářský Putinův režim, který vykazuje některé znaky fašismu a totalitního systému.

Pojem „neliberální demokracie“ použil jako první americký politolog indického původu Fareed Zakaria ve svém článku „The Rise of Illiberal Democracy“, který vyšel v roce 1997 v časopise Foreign Affairs. Mimochodem, Zakaria má každou neděli svůj vlastní diskusní pořad na CNN, který nazval GPS (Global Public Square).

Neliberální demokracie je označení pro takový systém demokratické vlády, který sice formálně respektuje pravidla demokratického procesu (jako jsou např. volby), ale samotné volby nejsou v tomto zárukou dodržování základních lidských práv a svobod, jako jsou svoboda projevu, tisku či shromažďování. Jedná se tedy v podstatě o typ hybridního režimu, nesoucí v sobě prvky demokracie a autoritářství. Člověk či strana, která je u moci, uplatňuje své pravomoci nad rámec svých ústavně vymezených pravomocí a využívají své moci mj. i k omezování opozice. Systém tak selhává v omezení jednotlivých složek moci a dochází k silné koncentraci moci na jednom místě.

Zatímco demokracie podle Zakaria v 90. letech ve světě vzkvétala, nic takového podle něho neplatilo o liberalismu. Polovina zemí, které tehdy přecházely k demokracii si vedly lépe v politických svobodách než v občanských právech, a jednalo se proto o neliberální demokracie. Takový jev je podle Zakaria přítomný zejména v mladých demokraciích, resp. zemích, které procházejí demokratickou tranzicí. Za společný znak těchto zemí můžeme považovat existenci voleb, které mají sice více či méně pluralitní charakter, nicméně jsou v nich omezována základní občanská práva.

V Rusku se takovému systému začalo říkat „suverénní“ nebo „řízená demokracie“, avšak putinovské Rusko se postupně stalo čím dál více autoritářským režimem a v současnosti jednoznačně směřuje k totalitě. I Turecko si prošlo cestu od neliberální demokracie k autoritářskému systému pod vedením prezidenta Erdogana.

Charakteristickým rysem neliberálních demokracií je přítomnost charismatických „silných vůdců“, kteří se dovolávají vlády ve jménu lidu. Mezi takové vůdce bylo možné v 90. letech zařadit např. slovenského premiéra Vladimíra Mečiaru či chorvatského prezidenta Franja Tuđmana. V poslední době je to např. Viktor Orbán, Jaroslaw Kaczyński nebo Robert Fico, pokud se omezíme na oblast střední Evropy.

Je zajímavé, že Orbán býval kdysi prozápadním demokratem a přesvědčeným liberálem, který po většinu 90. let stál v Maďarsku v čele progresivních stran seskupených v tzv. Liberální internacionále. Strana Fidesz, kterou vedl, se v počátcích obracela na progresivní městskou mládež a inteligenci. Časem ale Orbán usoudil, že to byl politicky přeplněný prostor a pragmaticky přesunul stranu prudce doprava a z měst do konzervativních provincií.

Orbán postupně přijal otevřeně protizápadní a antiliberální rétoriku. „Liberální demokracie nemůže zůstat globálně konkurenceschopná“, řekl třeba v roce 2014 v projevu k etnickým Maďarům v Rumunsku. „Nejoblíbenějším tématem v myšlení je dnes snaha pochopit, jak systémy, které nejsou západní, nejsou liberální, nejsou liberální demokracií a možná ani demokracií, mohou přesto učinit

své národy úspěšnými“, zamýšlel se tehdy a jako příklad uváděl Singapur, Turecko, Indii, Čínu a Rusko.

„Musíme opustit liberální metody a principy uspořádání společnosti, stejně jako liberální způsob pohledu na svět“, horoval tehdy. Řekl, že lidé dávají přednost stabilitě a silnému vedení před liberalismem. Ten je podle něj vyčpělou alternativou, která se od pádu Berlínské zdi proměnila v tyranii „politické korektnosti“ a „mainstreamové politiky“, jak řekl v rozhovoru pro Politico koncem listopadu 2017.

Orbán změnil volební systém, takže má ústavní většinu i v případě, že nedostane ve volbách ani polovinu hlasů. Paralyzoval ústavní soud a mašinerie jeho strany přijala zákon, že neplatí minulá rozhodnutí ústavního soudu. Z médií udělal nástroj jedné strany. Peníze vybrané od občanů na daních používá pro své kampaně zadávané spřízněným osobám. Soukromá nezávislá média připravil o reklamu a existenčně ohrožil.

V České republice mají k orbánovskému vidění světa velmi blízko Andrej Babiš a Tomio Okamura. Pokud vyhrají příští parlamentní volby a sestaví spolu vládní koalici, tak lze očekávat, že se i v ČR neliberální demokracie stane mainstreamem. Problém je, že od neliberální demokracie je to jen krůček k autoritářskému režimu. Plnohodnotná demokracie (to neliberální demokracie není) zkrátka není samozřejmostí a je třeba za ni neustále bojovat, protože je velmi křehká a lehce zranitelná.

Petr Pavlík, duben 2024

NIEDERMAYER: EVROPA SE MUSÍ ZAMĚŘIT NA BEZPEČNOST A HOSPODÁŘSKOU TRANSFORMACI

Rád bych pokračoval v práci v hospodářském a měnovém výboru, kde se řeší sice ne až tak známé, ale o to důležitější věci. A také bych si rád ponechal silné slovo ve skupině EPP, k němuž jsem se dopracoval, říká Luděk Niedermayer, dosavadní poslanec za TOP 09 a STAN, trojka vládní kandidátky SPOLU. Volební štáb ho nominoval do obou rozhovorů pro ČTK Connect, pro tento (natáčeno on-line) i předešlý dubnový, svou povahou bilanční.

Jsmo na prahu letošních voleb do Evropského parlamentu, znovu usilujete o mandát europoslance. Z hlediska vaší dosavadní praxe a nabytých vědomostí, kam se Evropa od roku 2014 posunula, dále posouvá a posouvat měla, případně kam ne?

Já vidím dvě trajektorie. První je otázka širší bezpečnosti. To neznamená jenom vojenské, vnitřní, ale také hybridní, ekonomické atd. Myslím, že toto je téma číslo jedna. Práce na tom už začaly, Evropa hledá způsob, jak zvýšit svou obranyschopnost. Řešíme i hodně věcí v ekonomické bezpečnosti, hybridní hrozby, digitální technologie a podobně.

Druhé téma, které nabralo na síle, je ekonomika, konkurenceschopnost. To hodně souvisí s tím, že ta změna fungování ekonomiky je celosvětově hodně

rychlá. Evropa už v některých oblastech vyčerpala dominový efekt transformace ekonomiky, v otvírání nových sektorů zaspala a neuspěla. Digitálu dominují Američani. Technologie, čipy a jiné, tam je zase obrovská role Asie. V zelených technologiích je velmi úspěšná Čína. Souvisí to s úkolem pro Draghiho (bývalý italský premiér Mario Draghi pracuje na dokumentu o konkurenceschopnosti Evropské unie, který mu zadala Evropská komise, pozn. red.) hledat cesty a zajistit, že ekonomika bude konkurenceschopná a že neztratíme pozice, respektive je nabere v ekonomické transformaci. Čili to jsou dvě témata, která se mi zdají jako prakticky daná.

(PROTEXT - část článku) Praha 24. května 2024

VOLBY DO EVROPSKÉHO PARLAMENTU A JEJICH VLIV NA ZAJIŠTĚNÍ SPOLEČNÉ BEZPEČNOSTI V EVROPE

K diskusi červnového setkání Dk

Jak zachovat převahu liberálně-demokratického uvažování v Evropě v prostředí převládající výměny informací typu Tik-Tok

Předehra před dočasnou ve Francii - volby ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irsku (dočtete se v prokliku)

[Tories and Labour on course for lowest share of the vote since 1945 | General election 2024 | The Guardian](#)

Ve Francii bude poslední kolo evropských voleb, a to dne 7. 7. 2024. Pro koho budou ty šťastné sedmičky hrát? To se dozvíme. Těch variant vítězství je více - rodina zosobněná nacionalisty, kteří chtějí dokonce v případě potřeby uzavřít přenos elektrické energie do sousedních zemí, jak řekl pan Jordan Bardella - nové ztělesnění Marie Le Pen v právě skončených evropských volbách nebo Francie v Evropě jako katalyzátor celé změny k myšlení ve formách nově se utvářející technologické společnosti v tandemu francouzských socialistů pod vedením Raphaela Glucksmanna, který má české kořeny a žen a mužů kolem presidenta Emmanuela Macrona s podporou zelených a rodiny Aubry, která se ujala Insoumise. Zatím tedy se zdá, že prvním výsledkem je konec Gaullismu ještě v předvečer voleb, tedy i odpoutání se od idey Evropy od Lisabonu po Vladivostok.

První týden vyjednávání v Bruselu po skončení formálně spíše 27 národních voleb do Evropského parlamentu skončil dalším nesporným úspěchem pro Ursulu von der Leyen. Její potvrzení v čele Evropské komise na Evropské radě dne 28. 6. t. r. je velmi pravděpodobné, neboť bude podpořeno socialistickou frakcí díky nominaci bývalého portugalského premiéra Costy, žáka António Guterrése do čela Evropské rady. Na Renew Europe, která ztratila podobně jako Zelení čtvrtinu poslanců Evropského parlamentu zbyl Vysoký představitel pro otázky zahraniční politiky, bezpečnosti vnitřní i vnější, v podobě velmi asertivní eston-

ské premiérky Kája Kalas, která právě 18. 6. slaví své 47. narozeniny. EPP bude samozřejmě mít krom pokračující předsedkyně Evropské komise také velice úspěšnou o rok a půl mladší předsedkyni Evropského parlamentu Robertu Metsolu z Malty ve srovnání s Kájou Kalas.

Co se týče programu na další období, o tom rozhodne dokument Strategie EU pro léta 2025-2029 schvalovaný Evropskou radou, připravený Evropskou komisí a pracovní skupinou pod vedením Mario Draghi, co se týče finančních trhů. Ohledně rozvoje hlavního klenotu Evropského vnitřního trhu byla již předložena zpráva Enrico Letty v polovině května t. r. Tento bývalý premiér je i stávajícím předsedou Institutu Jacquesa Delorse, abych dokreslil silnou kontinuitu v té práci expertů Evropské unie. V politické oblasti měl vše krýt Matteo Renzi, kterému chybělo necelých 10 000 hlasů, aby se v čele kandidátky nazvané Spojené státy evropské dostal do Evropského parlamentu. To je také důvod, proč můžeme čekat určité zefektivnění práce evropských institucí a racionalizaci nařízení a směrnic jimi vydávaných, ale nemůžeme očekávat žádný posun v oblasti uspořádání institucí směrem ke koherenci s národními ani mezi sebou. To bude velmi komplikovat cestu k rozšíření EU, které však je nezbytné pro udržení relevance evropských společenství ve světě dle názorů mnohých i mého.

Co nám tedy zbývá? Najít prostředky k efektivnější a hlavně vlivnější komunikaci s občany členských států ohledně jejich perspektivy. Měli bychom se vyvarovat černých scénářů, které se naplní jen v případě nečinnosti a ponechání věcí jejich spontánnímu vývoji. Zákonodárství se minulé Evropské komisi pod vedením Ursuly von der Leyen naprosto vydařilo. Teď je nezbytné ve spolupráci s podnikateli, experty a činovníky na všech stupních veřejné správy přijímat konkrétní opatření a uvádět je v život srozumitelnými postupy, které je nutné neustále vysvětlovat. V roce 2026 je možné různě přehodnotit a upřesnit Fit for 55 i Migrační pakt a na tom by se mohla účastnit i naše společnost všech zájmů a profesí. Paradoxem je, že tím prostředníkem bude zejména ANO, neboť jejich 7 poslanců bude na vlivných pozicích díky jejich členství v Renew Europe, k nim se může přidat Luděk Niedermayer v oblasti finančních trhů a Tomáš Zdechovský, který bude asi stále kontrolovat utrácení z Evropského rozpočtu, a Markéta Gregorová v oblasti životního prostředí. Kam půjde Jan Farský, je zahaleno tajemstvím, stejně jako u Danuše Nerudové a poslanců ODS, neboť u nich není úplně jasné, v jaké skupině nakonec skončí. U Jana Farského bychom mohli počítat s přispěním na přípravě institucionální změny, kterou je nutno připravit pro příští volby, ale zdali pro toto bude mít v EPP podmínky, není moc jasné. Danuše Nerudová možná bude mít lepší úlohu, neboť změny v oblasti posilování vnitřního trhu jistě v průběhu nadcházejícího období nastanou. Alexandr Vondra se svou rodinou asi zůstane v ECR. V případě posunu do EPP by se jistě stal platným hráčem v oblasti, kterou by si vybral.

<https://www.cer.eu/insights/what-will-eu-election-results-mean-europe>

Věřím, že sled reprezentativních událostí přinese plán na ukončení bojů na východě Evropy i na Středním východě, který je bezpodmínečně nutný pro zvlád-

nutí nové éry ve vývoji mezinárodních vztahů a tím i urovnání vnitrostátních problémů a vyvarování se nebezpečí předání moci extremistům pravého nebo levého břehu.

Ivo Kaplán, červen 2024

PROČ SE FRANCOUZSKÁ POLITICKÁ SCÉNA TAK DRAMATICKY RADIKALIZUJE?

Diskutuje se o ohromné radikalizaci francouzské politické scény, jak se projevila ve volbách do Evropského parlamentu. Jak známo, po drtivém vítězství RN Marine Lepenové a potupné porážce Macronova hnutí rozpustil francouzský prezident Národní shromáždění a vypsál předčasné parlamentní volby.

Já jsem radikalizaci francouzské politiky předpovídal už před prvním zvolením Emmanuela Macrona prezidentem, tj. roku 2017. Obrátil jsem se tehdy dokonce na představitele francouzské republikánské strany a navrhl jsem jim, jak této radikalizaci politické scény předejít. Francouzští republikánští politikové pochopitelně vůbec nereagovali a je známo, jak bídně skončili. Na mou stručnou analýzu a doporučení (Presidentielles françaises: comment sortir de l'impasse. Mon analyse et ma proposition de solution) však tehdy reagovali významní francouzští politologové, mj. Yves Schemeil a Jean Leca, bývalý prezident mezinárodní politologické asociace IPSA/AISP. Tento můj krátký francouzský paper z března 2017 lze stále najít na portálech LinkedIn a ResearchGate (mj. zde: https://www.researchgate.net/publication/314465174_Presidentielles_francaises_comment_sortir_de_l'impasse_Mon_analyse_et_ma_proposition_de_solution).

Po znouzvolení Emmanuela Macrona prezidentem v roce 2022 jsem se k tématu vrátil 25. dubna 2022 krátkým komentářem na facebooku „Jiný pohled na francouzské prezidentské volby“, ve kterém jsem vysvětlil, proč dochází po Macronově nástupu k moci k dramatické radikalizaci francouzské politiky. Dodatečně jsem se ho vzhledem k jeho důležitosti rozhodl dát i na jiné portály (mj. https://www.researchgate.net/publication/381377772_JINY_POHLED_NA_FRANCOUZSKE_PREZIDENTSKE_VOLBY). Vysvětluji v něm, že po prvním Macronově zvolení prezidentem v roce 2017 zbyly kromě jeho hnutí, které se tehdy jmenovalo République en marche, už prakticky jen oba politické extrémy: levicový (Mélenchon a jeho France insoumise) a především pravicový (RN Le Penové). Není tedy už opozice z jedné strany a umírněná, jako tomu bylo před prvním zvolením Macrona prezidentem, ale naopak opozice bilaterální (z obou stran) a extrémní. A politická soutěž už není dostředivá, ale je naopak odstředivá.

Dodávám tam, že to názorně ukázalo první kolo francouzských prezidentských voleb v roce 2022, při kterých byl Macron zvolen podruhé: první v nich skončil Macron (pravý střed), v těsném závěsu za ním Le Penová (krajní pravice) a v těs-

ném závěsu za ní pak Mélenchon (krajní levice). Republikánská (resp. SL) kandidátka Péresse nezískala ani pět procent, a neměla tak ani nárok na zaplacení volebních výdajů od státu. Pokud jde o socialistickou kandidátku Hidalgovou, ta neobdržela dokonce ani dvě procenta. Taková politická konstelace je pochopitelně velmi nezdravá.

Letošní (2024) volby do Evropského parlamentu tyto trendy, které jsem už dávno předvídal, plně potvrdily. Proč se však rozhodl Macron rozpustit Národní shromáždění a vyspat předčasné parlamentní volby? Chtěl bych upozornit, že zatímco do Evropského parlamentu se volí poměrným systémem, do Národního shromáždění naopak dvoukolovým relativně většinovým volebním systémem. Ten se sice liší od dvoukolového absolutně většinového systému, užívaného pro prezidentské volby, ale jeho účinky jsou přesto podobné. Za obvyklých okolností proto zvyhodňuje v rozhodujícím druhém kole umírněné kandidáty na úkor těch extrémních. Měl by tedy teoreticky v druhém kole zbrzdit drtivou převahu krajní pravice. I když RN (krajní pravice) skončí na prvním místě, což je velmi pravděpodobné, není jisté, že bude prezident Macron pak nucen jmenovat premiéra právě z této strany. A to proto, že nejen Macronův pravý střed, ale ani levice, která se pokouší integrovat okolo silné Mélenchonovy krajně levicové France insoumise, krajní pravici nepodpoří. RN by tedy pak s podporou nějakých spojenců potřeboval mít absolutní většinu. Na druhé straně se však Macron nejspíš dopustil chyby, když předčasné volby vyhlásil v šibeničně krátkém termínu. Při nich bude totiž z toho důvodu stále silně působit vlna, která vedla ve volbách do EP k ohromujícímu vítězství krajně pravicového RN.

Miroslav Novák, červen 2024

HORSEA 2

Mořská větrná farma s největším výkonem na světě – 1,3 GW (1 300 MW) – je od září '22 v plném provozu

Abychom uvedený instalovaný výkon farmy mohli porovnat se stejným parametrem dvou českých jaderných elektráren, uvádíme, že instalovaný výkon elektrárny Dukovany činí v současné době 2 040 MW (4 bloky po 510 MW) a elektrárny Temelín 2 250 MW (2 bloky po 1 125 MW).

Farma se sestává ze 165 větrných turbín rozmístěných v Severním moři na ploše 462 km² asi 89 km od anglického hrabství Yorkshire. Náznornější představu o rozloze moře, na níž jsou rozmístěné větrné turbíny farmy, získáme porovnáním s velikostí území hl. m. Prahy v současných administrativních hranicích, která je 496 km², nebo s rozlohou státu Andorra – 468 km² či Krkonošského národního parku – 363 km².

Větrné turbíny, které tvoří větrnou farmu Horsea 2, jsou výrobky společnosti Siemens Gamesa. Každá má instalovaný výkon 8 MW – jsou to ve své kategorii opravdoví obři. Listy rotorů turbín jsou dlouhé 81 m.

Majitelem větrné farmy je dánská společnost Orsted. Ta uvádí, že elektřina z farmy Horsea 2 uspokojí spotřebu 1,4 milionu britských domácností, tzn. asi 4,2 milionu obyvatel Spojeného království. To je o několik set tisíc lidí více, než je obyvatel Prahy, Středočeského a Jihomoravského kraje dohromady. První turbíny farmy dodávaly elektřinu od prosince 2021, nyní je celá farma v plném provozu. Stavba farmy trvala měsíce, získání srovnatelného výkonu u jaderné elektrárny trvá více než jedno desetiletí – to také stojí za zamýšlení.

Budoucnost větrných farem v evropských mořích

Evropská unie má cíl zvýšit v příštích 28 letech, do roku 2050, instalovaný výkon mořských větrných farem na 300 GW (to odpovídá 133 Temelínům).

Také Velká Británie, která již není v EU, přikládá větrným elektrárnám ve svých mořích velký význam. Britská vláda přijala cíl, aby do roku 2030, tedy již za 8 let, dosáhl instalovaný výkon britských mořských (offshore) větrných elektráren 50 GW (jako 22 Temelínů).

České firmy (EPH, ČEZ, KV Venti) staví větrné elektrárny v zahraničí, zatím jen na pevnině. V mořích blízkých ČR, např. v Baltu, jsou příhodné mělčiny, kde by bylo možné využít větrných poměrů lepších než v Krušných horách a navíc větší hustoty vzduchu (v malé nadmořské výšce). Možná, že by přístup na taková místa usnadnilo, kdyby si schopný a odvážný český podnikatelský subjekt našel partnera např. v Polsku. Předpokládám, že česká účast na mořské větrné farmě by spočívala ve financování projektu a že stavební a montážní práce by byly svěřeny zkušené zahraniční firmě. Rozhodně by stála za seriózní prostudování otázka, jestli by nebylo z ekonomického hlediska a z hlediska zabezpečení energie pro Českou republiku výhodnější investovat do mořských větrných farem než do pře-dražených a s ohledem na možnost teroristického útoku nebo válečného konfliktu nebezpečných jaderných elektráren, jejichž stavba trvá obvykle více než desetiletí.

Ivan Sládek, říjen 2022

JIŽ PÁTÝM ROKEM VYDÁVÁME ZPRÁVU O STAVU ČESKÉ DEMOKRACIE

„Konkrétní změny k lepšímu vidíme napříč oblastmi, které s experty a expertkami Síť dlouhodobě sledujeme. Některé kroky mohou **posílit důvěru lidí, že stát je jim oporou**, jako například posun v přípravě Zákona o podpoře v bydlení. **Demokratické instituce se daří postupně vyztužovat** pro horší časy. Politikům se mimo jiné podařilo posílit nezávislost veřejno-právních médií či státního zastupitelství. Zůstává otázkou, jestli to bude do budoucna stačit. U spousty dalších potřebných reforem **přešlapujeme na místě**. Propad mezilidské důvěry, nedůvěra v politické instituce i široce sdílená obava, že se ČR nevyvíjí dobrým směrem, mohou naznačovat hlubší

problémy a rizika. Je nutné je brát vážně,“ shrnuje koordinátorka iniciativy Vendula Menšíková.

Síť k ochraně demokracie, duben 2024

K TÉMATU KORESPONDENČNÍ VOLBY

z korespondence s Milionem chvilék

Děkuji za zprávy a přikládám stanovisko Demokratického klubu podporující korespondenční volby.

S pozdravem Jitka Nováková, Demokratický klub

Vážená paní Nováková,

děkuji Vám za Váš mail a také za všechna ta podpůrná slova v něm. Je skvělé, že se zavedením korespondenční volby v naší zemi souhlasíte, jsme totiž jednou z posledních evropských demokracií, která ji ještě nemá. Rád bych také touto cestou pozdravil Vás a všechny ostatní členy Demokratického klubu. Tím stanoviskem jste mě překvapila, ale velmi mile! Jsou to skvělé aktivity, velmi nápomocné a já smekám klobouk před tím, že Demokratický klub funguje už od roku 1948. Založit takovou iniciativu krátce po únorovém převratu a v době těch nejhorších a nejpodlejších bolševických čistek byl akt čiré statečnosti. Ostatně, tehdy komunističtí pohlaváři za demokratické názory i popravovali. Určitě si o Klubu přečtu něco víc.

A velké díky, že jste v tom i společně s námi!

S pozdravem za Milion chvilék, Antonín Pášma

Jitka Nováková, leden 2024

.....

NAŠIM MILÝM JUBILANTŮM

v tomto roce blahopřeje celý Demokratický klub

s přáním mnoha úspěšných chvilék s demokratickými myšlenkami

(Jména uvedeme, pokud se nám podaří zajistit jmenný seznam jubilantů.)

.....

VZPOMÍNÁME NA NAŠEHO VZÁCNÉHO KOLEGU JANA MÜLLERA

V neděli 18. února 2024 zemřel jeden z největších znalců české sídelní struktury **RNDr. Jan Müller**. Dr. Müller byl od roku 2022 čestným členem České geografické společnosti.

Jan Müller (29. listopadu 1951, Praha – 18. února 2024) byl český sociální geograf.

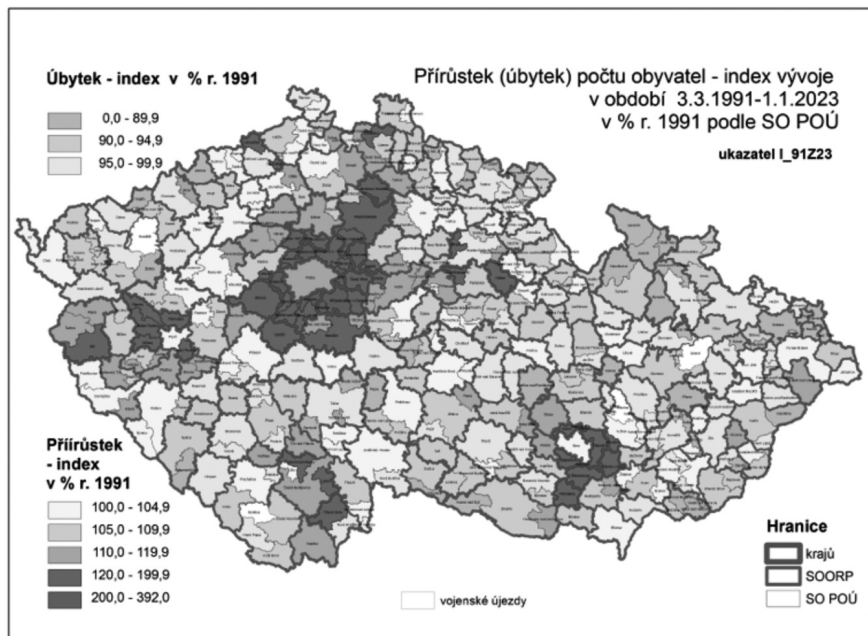
V roce 1975 ukončil studia geografie na tehdejší Katedře ekonomické a regionální geografie Přírodovědecké fakulty UK v Praze magisterskou diplomovou prací *Koncentrační prostory hlavních regionálních center v Čechách* pod vedením Martina Hampla.

Specializoval se na rozmístění a vývoj obyvatelstva, strukturu osídlení, regionalizaci, problematiku městského a venkovského obyvatelstva, střediskovosti obcí, prognózy vývoje rozmístění obyvatelstva, výhledové počty měst, vymezení městských aglomerací a venkova, zejména periferních území.

VÝBĚR Z BIBLIOGRAFIE

Koncentrační prostory hlavních regionálních center v Čechách, KERG PŘF UK, Praha, 1975

Výbrané podklady k územně správnímu členění České republiky, Terplan, Praha, 1993

Regionalizace České republiky z hlediska dlouhodobých migračních tendencí, Terplan, Praha, 1994

Vymezení spádových obvodů středisek osídlení (mikroregiony): pro potřeby regionální politiky a politiky zaměstnanosti: zpracováno na základě regionalizace České republiky podle pohybu za prací (1994), Terplan, Praha, 1994

Kol. Müller zdůrazňoval, že v práci vytváří velmi rád kartogramy – a některé nám i ukázal. Uvádíme příklad z jedné z jeho posledních prací.

Kromě řady odborných prací a článků se věnoval dlouhá léta také Demokratickému klubu (od r. 1997), kde přispíval k administrativě Klubu a tvorbě Dk-Dialogu, zejména anglických překladů článků. Byl také zaníceným turistou, bral s sebou svého pejska a doma se rád věnoval i kočičce.

Jeho pilná práce pro Demokratický klub i debaty, i když často rozhorlené, ale přínosné zejména vzhledem k jeho širokým znalostem v nejrůznějších oblastech, nám budou citelně chybět.

Čest jeho památce!

Zdroje: Wikipedie, Česká geografická společnost, Demokratický klub.

Jitka Nováková, březen 2024

III. VÍTE, ŽE ...

... **Milion chvilek**: <https://milionchvilek.cz/> posílá pravidelné aktuality Zůstaň v obraze – můžete dostávat tyto stručné zprávy do svého e-mailu.

... **28. konference Forum 2000** proběhne v Praze **13.–15. října 2024**. Bude kriticky zkoumat prohlubující se globální rozdělování, technologická rizika a vnitřní trhliny demokratických systémů spolu s možnými řešeními a cestami kupředu.

... **Paměť národa** můžete sledovat zde: <https://www.pametnaroda.cz/>

... **Masarykova společnost** má informace zde:

<http://masarykovaspolecnost.cz>

... **Sít k ochraně demokracie**: <https://www.ochranademokracie.cz/>

... **Společnost A. Švehly** <https://www.antoninsvehla.cz> V sobotu dne 16. 12. 2023 v rámci kulatého 90. výročí úmrtí našeho hostivařského významného rodáka a československého státníka Antonína Švehly, uspořádala Společnost Antonína Švehly pietní shromáždění u jeho hrobu na hostivařském hřbitově.

... **Klub na obranu demokracie** – akce najdete zde: <https://klubod.cz/>

... **Knížku Demoralizace české společnosti**, kterou vydal vlastním nákladem Zdeněk Pokorný v r. 2021, si můžete zakoupit, informace na dklub@volny.cz;

... **Masarykova demokratická akademie**:

<https://masarykovaakademie.cz/akce/>

... **Rekonstrukce státu**: <https://www.rekonstrukcestatu.cz>

... **Ekumenická akademie** má stránky ekumakad.cz

IV. Z ČINNOSTI DEMOKRATICKÉHO KLUBU

Cena Zdeňka Pavlíka

Demokratický klub zavedl Cenu Zdeňka Pavlíka, pro osoby nebo tisk nebo knihy apod. zvláště propagující demokratismus a demokratické myšlenky. Tato Cena má propagovat demokracii, nositele těchto myšlenek, ale tím současně i Demokratický klub.

Návrhy dávají členové Dk.

1. ročník této Ceny proběhl v r. 2022. 1. místo získal prof. Ivo K. Feierabend, který nám z USA napsal, že upřímně děkuje Demokratickému klubu za udělení ceny a má z toho velkou radost.

Propagovat demokratický klub,

to je jeden z hlavních úkolů vyslovených na valné hromadě našeho Klubu.

Jak k tomu může přispět každý z nás? Například u podpisu v e-mailu mějte dovětek s odkazem na webové stránky Klubu. Anebo, když Vás jiná nezisková organizace žádá o součinnost, můžete nabídnout *možnost zapojit se do činnosti Demokratického klubu.*

Pravidelná setkání členů a přátel Klubu k aktuálním politickým otázkám

Lednová přednáška Ing. Lubomíra Vejražky se týkala **perzekuce rodin politických vězňů**. Únorová přednáška dr. Jitky Novákové měla téma **Povodně – mýty a možnosti**, březnová, vedená Mgr. Jefímem Fišteinem, **Čím se liší Ukrajinci od Rusů**, v dubnové nás seznámila ak. mal. Ludmila Kaprasová s **Nadací českého výtvarného umění**, v květnu podrobně uvedl kol. Pavel Černý téma **Antonín Švehla, spoluvůrce demokratického Československa**. V červnu přednášku **Volby do Evropského parlamentu a jejich vliv na zajištění společné bezpečnosti v Evropě** uvedl kol. Ivo Kaplán.

Nezapomínejte prosím, že Vaše připomínky, poznatky i pochvaly k Dk jsou vítány. Bude také přínosem, když nám pošlete návrh na téma setkání Dk, které byste chtěli přednést, případně které by Vás zajímalo a měli bychom získat přednášejícího.

Klubové příspěvky jsou hlavním zdrojem financí pro Klub, abychom mohli vydávat tento bulletin a udržovat webové stránky Klubu.

Máme ČÍSLO ÚČTU ve FIO bance: 2201878820/2010

O **významu členských příspěvků** jsme informovali v seriálu Demokratický klub v otázkách a odpovědích Dk-Dialog 3/2017, s. 3, kde je uvedena i jejich doporučená výše 500 Kč (nejnižší je 100 Kč) i kdo platí příspěvky pouze dobrovolně. **Členům, kteří tuto svou povinnost po několik let neplní**, výkonná rada Klubu **pozastaví další posílání klubového bulletinu poštou**. Nebudeme používat rezervy Klubu na poštovné, které je stále vyšší.

Rada členů si přeje **zasílat náš bulletin pouze v elektronické podobě**. Pokud by to bylo i Vaše přání, sdělte nám to prosím na adresu dklub@volny.cz součas-

ně s uvedením přesné e-mailové adresy, na kterou je Vám možné materiály posílat. Můžete si domluvit i e-mailovou adresu např. rodinného příslušníka, velmi nám tím usnadníte činnost a sobě zajistíte přísun čerstvých informací. Děkuje.

Výkonná rada Demokratického klubu

OBSAH

- 1 VÝZVA PRO EVROPU
- 2 I. CITÁT TOHOTO ČÍSLA
- 2 II. PŘÍSPĚVKY
- 2 LIBERÁLNÍ, NEBO NELIBERÁLNÍ DEMOKRACIE?
- 5 NIEDERMAYER: EVROPA SE MUSÍ ZAMĚŘIT NA BEZPEČNOST A HOSPODÁŘSKOU TRANSFORMACI
- 6 VOLBY DO EVROPSKÉHO PARLAMENTU A JEJICH VLIV NA ZAJIŠTĚNÍ SPOLEČNÉ BEZPEČNOSTI V EVROPĚ
- 8 PROČ SE FRANCOUZSKÁ POLITICKÁ SCÉNA TAK DRAMATICKY RADIKALIZUJE?
- 9 HORSEA 2
- 11 VZPOMÍNÁME NA NAŠEHO VZÁCNÉHO KOLEGU JANA MÜLLERA
- 13 III. VÍTE, ŽE ...
- 14 IV. Z ČINNOSTI DEMOKRATICKÉHO KLUBU

POZVÁNKY NA SETKÁNÍ DK

Témata setkání sledujte na webu a Facebooku Dk. Probíhají zpravidla třetí úterý v měsíci, od 17 h.

Pozvánky na tato setkání zasiláme pouze elektronicky. Pokud je nedostáváte, nemáme na Vás e-mailovou adresu. Sdělte nám prosím e-mailovou adresu, na kterou bychom Vám pozvánky mohli posílat.

ADRESÁŘ ČLENŮ PODLE ČINNOSTÍ ANEB NA KOHO SE MŮŽETE OBRACET (2023)

E-MAIL: DKLUB@VOLNY.CZ

Předsedkyně *Jitka Nováková*

Místopředsedové *Ivo Budil, Ondřej Wagner* (propagace a setkání Dk)

Politická komise, předseda *Jan Friedlaender*

Hospodářka *Ludmila Kaprasová*

Výkonná rada *Pavel Černý (pozdvánky na setkání), Jitka Nováková, Petr Pavlík, Ema F. Plzáková, Ondřej Wagner, Milan Zapletal (tajemník pro administrativu a skupina Dk pro jižní Čechy)*

Skupina Dk pro severní Čechy *Petr Jirásek*

Web Dk *Petr Neugebauer, Lenka Andryšová, Petr Jirásek, Jitka Nováková, Petr Pavlík, (Ondřej Šimpach)*

Facebook Dk *Lenka Andryšová, Václav Kotyk*

Dk-Dialog *redakční rada v tiráži*

Vydavatel: Demokratický klub, z.s., Gabčíkova 2362/10, 182 00 Praha 8.

E-mail: dklub@volny.cz **Webová stránka:** <http://www.demokratickyklub.cz>

Demokratický klub můžete sledovat i na Facebooku a na Twitteru.

<https://www.facebook.com/demokratickyklub/>

BANKOVNÍ SPOJENÍ DEMOKRATICKÉHO KLUBU:

FIO banka, číslo účtu 2201878820/2010

IBAN CZ23 2010 0000 0022 0187 8820 SWIFT/BIC FIOBCZPPXXX

Redakční rada: Zdeněk Kalvach (odpovědný redaktor), Radovan Jelínek, Jitka Nováková.

Příspěvky jednotlivých autorů, členů i nečlenů Dk, nemusejí vyjadřovat názory Klubu. Tyto jsou vyjádřeny pouze v oficiálních (číslovaných) stanoviskách Demokratického klubu.